

Mender Ibolya

A sokszínűség: érték!

Az Országos Idegennyelvű Könyvtár 2010-ben elnyerte az Év Könyvtára címet

A címben megfogalmazott kijelentés az Országos Idegennyelvű Könyvtár (OIK) esetében nemcsak a gyűjtemény tematikai, nyelvi és dokumentumtípusok szerinti összetételében, az itt dolgozó munkatársak életkora, képzettsége, szakmai és nyelvtudása tekintetében helytálló, de abban a törekvésünkben is iránymutató, hogy az OIK – a legtágabban értelmezett szakmai szolgáltatások mellett – Budapest jól ismert és közkedvelt kulturális agorájává váljon. A cikk hozzájárulhat ahhoz, hogy a TMT olvasói és a könyvtáros szakma közelebből is megismerje a 2010-ben az „Év Könyvtára” címmel kitüntetett intézmény tevékenységét. Az írás a pályázatra benyújtott anyag¹ alapján készült, amely igazi csapatmunka volt, amiért ezúton is köszönetet mondok munkatársaimnak.²

A könyvtár elhelyezése

Minden könyvtáros tudja, mennyire meghatározó, hogy hol, milyen adottságú épületben működik intézménye, ezért fontosnak tartjuk az OIK épületének bemutatását.

Könyvtárunk Budapest belvárosában, egy 113 éves műemlék épületben működik. Az V. kerület, Molnár u. 11. szám alatti épület eredetileg a *Budapesti Katholikus Kör* kulturális központja volt, melyet a civil szervezet tagjainak adományából (tégla-jegyekből) építettek. Az akkor négyszintes épület *Steinhardt Antal* tervei alapján egy év alatt készült el, majd 1897. október 12-én *Vaszary Kolos* hercegprímás szentelte fel a pesti katolikusok társasági életét szolgáló kulturális palotát, amely „állandó és fényes otthont nyújt körünknek”. A földszinten nyilvános étterem és cukrászda működött, az 1. emeleten könyvtár, klubszobák és egy gyönyörű bálterem (mai olvasótermünk), a 2. és a 3. emeleten magánlakások voltak, melyek bérleti díjából fedezték a kultúrpalota működési költségeit (1. ábra).

A Katholikus Kör 1947-ig működött, számos esemény, jeles rendezvény zajlott falai között. A háború alatt az épület egy része bombatalálatot kapott, majd 1948-tól 56-ig az *Állami Hangversenyzenekar* és a *Budapesti Kórus* székhelye volt, később lefokozódott díszletraktárrá.

1. ábra A könyvtár olvasóterme

1957-től az *Állami Gorkij Könyvtárak (ÁGK)* adott otthont. A könyvtár először csak a nagytermet és annak előterét kapta meg, majd fokozatosan – és mindmáig tartóan – elfoglalhattuk a ház többi részét. Mindez egyrészt a folyamatos építkezés állapotát feltételezi, másrészt azt, hogy a gyűjtemény fejlődése rendszerint megelőzi a rendelkezésre álló kereteket. Az épület 1969-ben kapta mai külső megjelenését, kicserélték a nyílászárókat, a faldíszeket megszüntették, az 1. emelet magasságáig mozaikkal borították a homlokzatot. Így lett „az utca egyik legrondább épülete”, de *aki belép, az csodát lát*. A közönségszolgálati terek jelentős részének műemléki felújítása megtörtént és reményeink szerint folytatódik is.

Komoly építészeti és szervezési feladatot jelentett a *Zeneműtár* befogadása a Molnár utcai központi székházba, amit a rendszerváltozást követő reprivatizáció kényszerített ki, és amely folyamatos belsőépítészeti átalakítások során nyerte el mai arculatát, vált különlegesen szép, egyedi, látványosságként is nevezetes zenei gyűjteménnyé (2. ábra).

2. ábra A Zeneműtár

Az állami tulajdon és a műemlék védelme érdekében folyamatos építkezés következtében egyre bővült az intézmény: jelenleg cca. 3000 m² alapterületen, öt szinten működik.

A gyűjtemény kialakulása és összetétele

A könyvtár jogelődjét, az ÁGK-t, 1956-ban három orosz nyelvű gyűjtemény összevonásával alapították. Az első években szakmai fórumokon többször vitatták, hogy a könyvtárban az orosz nyelven kívül szükség van-e más nyelvű anyagok gyűjtésére is,

de szinte a kezdetektől folyt az egyéb nyelveken történő gyarapítás.

A könyvtár állami feladatként ellátandó alaptevékenysége, hogy eredeti nyelven és magyar fordításban *gyűjtse a modern világirodalom, az irodalomtudomány, a nyelv- és a zenetudomány, a nyelvtanulás és a nyelvtanítás, valamint a kisebbségi kérdéskör könyvtári dokumentumait*. A kapcsolódó humán tudományok (filozófia, vallás, esztétika, honismeret, néprajz, pedagógia, pszichológia, művészetek, történelem, földrajz, művelődéstörténet) a mellékgyűjtőkörbe tartoznak. Az OIK csaknem 400 ezer dokumentummal rendelkező országos szakkönyvtár. Gyűjteményünkben, melyben jelenleg *148 nyelven* található dokumentumok, kiemelt helyen szerepelnek a nagy világnyelvek (angol, német, orosz, francia, spanyol) és a magyar mint a műfordítás nyelve; a Magyarországon élő nemzetiségek és a környező országok népeinek irodalmi, nyelvészeti és zenei anyaga. Dokumentumtípusokat tekintve a könyvek és a könyvjellegű dokumentumok mellett gyűjtjük a nyomtatott zeneműveket és az elektronikus hanghordozón megjelent kiadványokat: CD-ROM-okat, DVD-ket, CD-ket, video CD-ket, mp3-akat, hangszalagokat, e-könyveket, illetve időszakos kiadványokat hagyományos és elektronikus formában. Indokolt esetben LP hanglemezeket, VHS videokazettákat, kéziratokat is megőrzünk. Folyóiratállományunk az elmúlt 50 év alatt fokozatosan az ország egyik legszínesebb és legszínvonalasabb szakgyűjteményévé fejlődött. Értékét a tervszerűen épített állomány tematikai összetétele, egyedisége, a megrendelések folyamatossága adja. Folyóiratállományunk csaknem 35 ezer kötet. Közel 400 kurrens folyóirat 35 országból, 32 nyelven, és további 1300 cím tartóan megőrzött periodika várja az olvasókat (3/a, 3/b ábra). A gyűjteményben 208 olyan idegen nyelvű folyóirat van, amelyekhez csak nálunk juthatnak hozzá az olvasók, más könyvtárak soha nem szerezték be őket, s ezekből a könyvtár mai napig is negyvenkettőt előfizet.

A gyűjteményfejlesztés a „Gyűjtőköri Szabályzat”-ban lefektetettek alapján, de *az olvasói igényeket is szem előtt tartva* folyik. Használóink igényeiket, javaslatukat a közönségszolgálati terekben dolgozó munkatársaknak nyújtják be. Az e célra rendszerezett nyomtatványokat kollégáink összegyűjtik és az adott nyelvi referensnek átadják. Ma már egyre gyakrabban keresnek meg bennünket a honlapon feltüntetett e-mail címeken kívánságaikat közölve, vagy éppen azért, hogy felajánljanak idegen nyelvű dokumentumokat. A szerzeményezett

anyag legnagyobb része könyv, de egyre inkább előtérbe kerülnek modern hordozókon tárolt dokumentumok. A korábbi időkből származó magnó-kazettákat igyekszünk CD-kel helyettesíteni, az arra érdemeseket pedig gondos mérlegelés után digitalizálni. Az olvasói igényekhez igazodva egyre több hangoskönyvet és DVD-t vásárolunk. Számos intézménnyel, szervezettel állunk kapcsolatban, némelyiktől rendszeresen kapunk ajándékokat. Ilyenek például a Goethe Intézet, a Lengyel Intézet, az Andrew Nurnberg Irodalmi Ügynökség. Állandó cserepartnerünk a Lengyel Nemzeti Könyvtár és a Deutsche Forschungsgemeinschaft. A 2010. év eredményéből érdemes megemlítenünk a Brazil Szövetségi Köztársaság kormányának igen értékes, 240 dokumentumból álló portugál nyelvű ajándékát. Az ajándékok és a hagyatékok fogadásánál fenntartjuk a válogatás jogát, s ezt ajándékozóink tiszteletben is tartják. A kötelesepéldányok válogatása is fontos beszerzési forrásunk, igaz ugyan, hogy főleg magyar nyelvű dokumentumokat tudunk ilyen módon gyarapítani.

3/a ábra **Periodikák 1.**

3/b ábra **Periodikák 2.**

Az OIK Zeneműtára gyűjtemény a gyűjteményben: 1994-ig különálló épületben, a Városligeti (korábban: Gorkij) Fasorban volt elérhető. Az épület privatizálása után az OIK épületének félemeletén

nyert elhelyezést. A gyűjtemény alapját szovjet zeneszerzők művei alkották, s ez jelenleg is egyik specialitása. A Szovjetunióban megjelent, de nem csak szovjet szerzők műveinek nyomtatott kottái között számos olyan mű található itt meg, amely Magyarországon ritkaságnak számít, például különböző hangszerekre írt pedagógiai gyűjtemények, operaáriák, vagy Sosztakovics, Rimszkij-Korszakov, Csajkovszkij műveinek összkiadása. Kezdetben, akár csak napjainkban, a környező országok zenéjének gyűjtése is feladatunk. A szomszédos (volt szocialista), és az ún. nyugati országok klasszikus és népzenejének gyűjtése párhuzamosan folyt.

Jelenleg hozzávetőleg 30 000 kottát őrzünk. A CD-k száma több ezer, a DVD-ké több száz. VHS gyűjteményünk már nem bővülő gyűjteményrész, ahogy a 10 000 darab régi hanglezem is lezárt állományrész. Különböző nyelveken gyűjtjük a zenei biográfiákat, bibliográfiákat, műjegyzékeket, monográfiákat, kézikönyveket és lexikonokat, és 22 nyelven rendelünk zenei szakfolyóiratokat. Ezek között több olyan is van, amely Magyarországon jelenleg kizárólag nálunk olvasható.

2009-ben a Zeneműtár állományának gyarapítására 2 millió forintot költöttünk, részben saját forrásból, továbbá ODR támogatásból, behajtásból származó bevételből, alapítványi támogatásból, illetve a könyvtár egyesületén belül, olvasókból és egyesületi tagokból alakult Zeneműtár Támogatók Köre segítségével. Ezt az összeget kellett megosztani a különböző dokumentumhordozók között: nyomtatott kotta, CD, DVD. A vásárlás mellett ajándékok, hagyatékok és kötelesepéldányok is segítik a gyarapítást. Olvasók, zeneszerzők ajánlják fel ajándékaikat a Zeneműtárnak: a lengyel Chopin Intézet, a Norvég Nagykövetség, Solymosi Tamás, Horváth Barnabás, Tóth Armand zeneszerzők.

A 2009-es év hagyatéki átadásából ki kell emelnünk dr. Benkő Csaba rendkívül értékes klasszikus dzsessz CD hagyatékát (473 darab), amelyet NKA miniszteri keretből tudtunk megvásárolni, és Hód-sági Ede zene tanár kotta-hagyatékának nagy részét. Célunk, hogy magas színvonalú, jól válogatott és összeállított anyaggal segítsük a zenével professzionálisan foglalkozó, vagy akár a zenét kedvelő olvasók érdeklődését, munkáját a népzene, a világzene, a dzsessz, a kortárs és klasszikus komolyzene területéről.

Védett állomány

Mivel az OIK az egyik legfiatalabb országos szakkönyvtár, gyűjteményének csupán kicsiny, de nem elhanyagolható része védett, amely a XVII., XVIII. és többségében a XIX. században kiadott könyv. Ezek fokozott gondosságot igényelnek. A katalógusunk szerint 1626 darabnak van szüksége ilyen kitüntetett figyelemre. Ebből 97 a *muzeális dokumentum*. A védett jelzettel megkülönböztetett, különgyűjteményként tárolt állományrész sok áthelyezés és rosszul megválasztott tároló hely után került a zárt raktárba. Itt az állandó hőmérséklet és páratartalom biztosítja, hogy a több mint százéves dokumentumok állaga ne romoljon tovább. Az időnkénti átvizsgálások során kiválogatásra kerülnek a javításra, kötésre szoruló példányok. Az állapotmegóvás kizárólag pályázati forrásból lehetséges. Az utóbbi két évben NKA keretből 69 dokumentumot restauráltattunk.

Dokumentumvédelem

Köttetésre az elmúlt évben – anyagi okok miatt – igen szolid mértékben került sor, holott az állomány kb. 1%-a kötésre vagy újrakötésre szorult. Raktáros munkatársaink a dokumentumok állagmegóvása érdekében gerincragasztó géppel és kézi ragasztással próbálják a dokumentumokat használható állapotban megőrizni. 2009–2010-ben 537 dokumentum javítására került sor. Emellett a rendszeres raktárrendezések alkalmával portalanítják az állományt és elvégzik a polcok tisztítását. A raktárak telítettsége miatt erre a munkára egy évben többször is szükség van. Az állomány egyéb védelmét komplex módon, többféle hagyományos és nem hagyományos módszerrel igyekszünk megoldani. Az épületet *7x24 órás tűz- és behatolásjelző rendszer* védi. Nyitvatartási időben a *kártyás beléptető rendszer* oldja meg a belépések vizsgálatát, amely összeköttetésben áll az integrált könyvtári rendszerrel, valamint a *lopásgátló kapukkal*. A lopásgátló kapuk a dokumentumokban elhelyezett mágnescsíkokat érzékelik, ha a kölcsönzési ponton nem hatástalanították őket. A zeneműtári CD/DVD állomány védelmét a *lemezek zárt tárolásával* oldjuk meg, tehát csak az üres tokok vannak a polcokon, a hanghordozók csak a kölcsönzési tranzakciókor kerülnek az olvasókhoz. A szabadpolcos állománynál *speciális zárt védőtokokkal* gondoskodunk a hangoskönyvek, nyelvi hangzó anyagok, DVD-k egy részének védelméről; ezek átlátszó műanyag tokban vannak elhelyezve, amit kölcsönzéskor a könyvtárosok mágneses nyitó szerkezettel szednek le.

Az állomány feldolgozottsága

Mondhatnánk, hogy az OIK állományának feldolgozottsága csaknem 100%-os. Ám ez – a mi minőségi követelményeinket tekintve – nem igaz. Némi múltba tekintésre van szükség ahhoz, hogy a jelenlegi állapotra rávilágítsunk. A könyvtár 1997-ben vásárolta meg az SRLIB integrált könyvtári rendszert. A cél az volt, hogy a teljes állomány minél előbb elérhető legyen a számítógépes katalógusban. Ennek következménye, hogy a dokumentumok egy részének csak az alapadatai (szerző, cím, kiadási év, példányadatoknál: raktári jelzet, leltári szám, példányazonosító) vannak rögzítve. Ezekről a dokumentumokról jegyzékek készültek, amelyek alapján azóta is tart az adatkiegészítés, de most már autopszia alapján. A kiegészítés előtt az illetékes nyelvi referens készbe veszi és átnézi őket, s ha szükséges, javaslatot tesz a selejtezésre. Ezzel tulajdonképpen két munkafázist végzünk, egyszer kell csak kézbe venni a könyveket, s csak azokat egészítjük ki, amelyek visszakerülnek a polcokra. Emellett *évente 3000-5000 között volt az új dokumentumok száma*, melyeket a gépesítés bevezetése óta *naprakészen, teljes körűen* dolgozunk fel. Ma már elmondhatjuk, hogy az állomány több mint 80%-ának teljes leírása elérhető könyvtárunk katalógusában.

2010–2011 jelentős feldolgozói feladata nyertes TÁMOP pályázatunkból valósul meg. Az OSZK *Humántudományi tanulmányok és cikkek adatbázisában (HUMANUS)* közös felületen is megjelenő *Nemzetiségi és Etnika Adatbázis* bővül az 1985 és 1991 között megjelent nemzetiségi cikkekkel. A fejlesztés révén további 8500, egységes feldolgozási elvek szerint készült rekord lesz kereshető a közös felületen. Ezen túlmenően az OIK könyv – média – periodika katalógusa kiegészül a magyarországi nemzetiségek és különböző népek tradicionális népzenei kottáival, népzenei és opera hanglemezeivel; ez 950 új rekordot jelent.

Elkezdődött a *kották analitikus feltárása* is a beérkezett újdonságok, a már állományban lévő verseny- és szimfonikus művek, illetve az énekes anyagok területén. Naprakész a CD-k és a DVD-k feldolgozottsága; ezek adatainak csak visszamenőleges javítása, kiegészítése tartozik a feladatok közé. 2010-ben megtörtént a *dzsessz és a népzenei CD-k analitikus feltárása*. A zenei hanglemezek számítógépes katalógusban való feltárása még nincs megoldva. A TÁMOP pályázat alkalmat adott arra, hogy elkezdődjön a közel 10 000 hanglemez

ből álló állományrész feldolgozása: az opera és a népzenei hanglemezek feldolgozottsága 2011 júniusára lesz teljes.

Integrált könyvtári rendszer

Könyvtárunk 2005-óta használja a HunTéka integrált könyvtári rendszert. Az OIK adatbázisai közül 368 ezer könyv-, média- és periodikarekord, a saját építésű nemzetiségi cikkadatbázisban több mint 100 ezer rekord, műfordítás-adatbázisunkban 33 ezer bibliográfiai rekord található. Az OPAC látogatók száma közelíti a 800 ezret, a keresések száma meghaladja az 1 milliót.

Míg a nyilvános katalógus a használót segíti, a katalógusmodul lehetővé teszi, hogy a magyar katalógizálási szabályokat követve valamennyi dokumentumtípus (beleértve a nem hagyományos és az elektronikus dokumentumokat is) tartalmi és formai feltárása elvégezhető legyen. A feltárt dokumentumokhoz teljes szövegű, képi vagy hangzó anyagok is hozzákapcsolhatók. A feltárás során a szoftver támogatja a könyvtárost a szabályos besorolási adatok (szerzők neve, tárgyszavak, sorozati címek) és a „kvázi” besorolási adatok (kiadók, nyomdák, megjelenési helyek neve stb.) ellenőrzésében, így az állomány adatai áttekinthetők, rendszerezettek és szakmailag is megfelelő minőségűek lesznek. A modulban kaptak helyet az állomány-ellenőrzési és -apasztási műveletek elvégzését támogató eszközök is. A *periodika (folyóiratkezelő) modulban* a könyvtáros nyilvántarthatja az állományban meglévő időszakos kiadványok adatait, naprakészen nyomon követheti a periodikák füzetének beérkezését. A kezdetektől fogva használjuk a *kölcsönzési modult*, amellyel a könyvtáros kényelmesen és gyorsan elvégezheti a különféle olvasószolgálati feladatokat (kölcsönzés, előjegyzés, olvasók nyilvántartása stb.), és ezek alapján részletes kimutatások és statisztikák készíthetők (pl. aktuális kölcsönzések, előjegyzések, éves statisztikák). A kölcsönzési paraméterek részletesen beállíthatók a különböző olvasói osztályokra vonatkozóan. 2008-ban a modulra alapozva vezettük be a „FÜLES” szolgáltatást, amely a kölcsönzés lejárat ideje előtt küld figyelmeztetést az olvasónak, s ugyanígy, az olvasójegy közelgő lejártára is figyelmeztet. Emellett lehetőség van különböző szempontok alapján leválogatott olvasói csoportoknak, vagy valamennyi használónknak üzenetet küldeni (pl. nyitva tartás változása, nyári szünet, rendezvény).

A könyvtár informatikai ellátottsága

Könyvtárunkban *113 számítógép van*, amelyből 9 szervergép, 76 dolgozói munkaállomás és 28 az olvasóké. 2009-ben intézményünk lecserélte az olvasói internethasználatra fenntartott számítógépeket, így ma 9 modern, nagyfelbontású monitorokkal ellátott, energiatakarékos internetes számítógép segítségével böngészhetnek a világhálón. 5 számítógép áll rendelkezésre az adatbázisok és a szótárak használatára, valamint DVD és multimédiás CD-k lejátszásához, ezek közül több is NAVApont. Egy terminál szolgálja az elektronikus könyvtárközi szolgáltatások igénybevételét, egy számítógép áll a vakok és gyengén látók rendelkezésére. Ezt a számítógépet képernyő-felolvasó és nagyító alkalmazásokkal láttuk el, illetve Braillebillentyűzettel is felszereltük.

2010 februárjától könyvtárunk új szolgáltatással bővült, bevezettük a *házon belüli laptop-kölcsönzést*. Olvasóink 500.- forintos napi díjért kölcsönözhetnek mobil számítógépet, melyet szabadon használhatnak a könyvtár területén. A meglévő 9 nyomtatóból olvasóink rendelkezésére áll két hálózati multifunkcionális készülék, melyek szkennelésre, fénymásolásra és kötésre is alkalmasak. Könyvtárunk egy analóg és egy digitális projektorral is rendelkezik.

Internet-hozzáférés

Az OIK-ban 1998 óta van az olvasók számára webes internet-hozzáférés. Az ekkor még 64 kb/s sebességű bérelt vonalat később felváltotta egy 4000/260 kb/s sebességű ADSL vonal, majd 2008-ban ezt bővítettük egy második, 8000/520 kb/s sebességű kapcsolattal. Az olvasók a számítógépeken korlátozás nélkül elérhetik a világhálót. Beiratkozott olvasóink számára *napi egy óra internethasználat díjmentes*. Intézményünk lehetővé tesz vezeték nélküli (Wi-Fi) internet-hozzáférést is, melyet beiratkozott vagy napijeggyel rendelkező olvasóink korlátozás nélkül, ingyen használhatnak valamennyi közösségszolgálati térben. Az előfizetett adatbázisok elérhetők a vezeték nélküli internet-hozzáférés segítségével is.

A könyvtár honlapja

Az OIK 1999-ben kapcsolódott az internet vérkeringésébe. Azóta kisebb változtatásokkal, de mindig folyamatos frissítéssel, *naprakészen üzemeltetjük weboldalunkat*. A Web 2.0 egyre szélesebb körű elterjedése, a technika fejlődése és az újabb

felhasználói igények ösztönöztek egy új szoftver megvásárlására és az új OIK-portál felépítésének megkezdésére. Jelenleg az adatok és a tartalmak feltöltése/áttöltése zajlik.

Meglévő weboldalunk (www.oik.hu, 4. ábra) fő feladata is a jelenlegi és a leendő használók tájékoztatása, az állomány megismertetése és az online keresés biztosítása. Törekvésünk, hogy minden olyan információt tartalmazzon, amely érdekelheti a használót (elérhetőségek, a beiratkozás feltételei, nyitva tartás, gyűjtemény, szolgáltatások, rendezvények, linkgyűjtemény, képgaléria) és amelyet fontosnak tartunk közölni magunkról

(történet, szervezet, hivatalos dokumentumok, stratégiai tervek, elismerések). A honlapról elérhető a könyvtár mellett működő civil szervezetek, partnereink, hírleveleink, blogunk, facebook oldalunk.

Az olvasó saját azonosítóval és jelszóval megnézheti saját adatait, kölcsönzéseit, tartozásait. Előjegyzést és hosszabbítást kérhet és üzenetet küldhet a könyvtárosnak. Lehetősége van arra, hogy az igényelt címet/példányt előjegyezze magának. Ellenőrizhető a személyes adatok helyessége, a beiratkozás érvényessége.

BIBLIOTÉKA Országos Idegennyelvű Könyvtár OKM

Könyvtárunk | Katalógus | Nyitva tartás | Rendezvényeink | Szolgáltatások | Folyóirataink | Kiadványaink | Fényképalbum | Linkek | Webtérkép

Kerdezd a könyvtárost

2010.09.03-05. [Az OIK a Nyelvszínházban](#)

2010.09.08. [Lugosi László Negy görög sziget - fotókiállítás](#)

2010.09.10. [Gunnar Waerness: Teremj, világ! - könyvbemutató](#)

[Inyenceknek! Olvasmány-ajánló 4.](#)

2010.09.24. [Az OIK Nyitva Tartás Napja a Nyelvek Európai Napján](#)

Az OIK hírlevelei

Cím Bp., 1056 Molnár u. 11.
Postacím 1462 Bp. Pf. 469.
Telefax +36 (1) 318-0147
Telefon (központ) +36 (1) 318-3688
Telefon (kölszönző) +36 (1) 318-3688/111
Mobil (kölszönző) +36 (70) 5472-051
Telefon (tájékoztató) +36 (1) 318-2772
Tájékoztató e-mail tajekoztato@oik.hu
Kölszönzés e-mail kolszonzo@oik.hu
Könyvtárközi e-mail kkozi@oik.hu
Zeneműtár e-mail zenemutar@oik.hu
Igazgatóság e-mail igazgatóság@oik.hu

Lezárult a Műfordítás-pályázat 2010

Digitális gyűjteményünk katalógusa

Használói elégedettség vizsgálat letölthető dokumentumai

Referenci ajánlatok - finn, francia, angol, cseh, német, szlovák, szerb, orosz, lengyel

Új hangoskönyvek

facebook

Országos Idegennyelvű Könyvtár
Tetszik 319

"Hogy az idegen nyelv ne legyen idegen" Alapítvány Legyen a KÖNYV(tár)TÁMASZ Egyesület tagja

Oldaltérkép

Országos Idegennyelvű Könyvtár Az oldal megtekintéséhez 1024*768-as felbontás, IE5 böngésző és ennél magasabb verziószámú változatai ajánlottak OPAC katalógus

4. ábra Az OIK honlapja

Elektronikus szolgáltatások

Az elektronikus könyvtári szolgáltatások szerepe az elmúlt évtizedben felértékelődött. Felnőtt egy olyan generáció, amely „anyanyelvi szinten” kezeli a számítógépet, ugyanakkor gyakran tapasztaljuk, hogy az adatbázisok jelentőségével, használatával koránt sincs tisztában. A legkényelmesebb az lenne a használónak, ha otthonról érhetne el sok-sok elektronikus forrást, de a helyben használatkor igénybe vehető könyvtárosi segítség, amely szak tudás és gyakorlati tapasztalat összessége, igen sokat jelent az eredményes adatbázis-használatnál.

Az adatbázisok kiválasztása a gyűjtőkörnek megfelelően történik. Az ingyenesen elérhetőket törek szünk teljességgel adni, a fizetős adatbázisok választékának a költségvetés szab határt (egyre szűkebbet). Ennek megfelelően az OIK-ban elérhető fontosabb online adatbázisok központi (minisztériumi) finanszírozással: EBSCO Research Databases.

Az EISZ-en keresztül hozzáférhető:

- LRC (Literature Resource Center) világirodalmi és nyelvészeti források és teljes szövegek több nyelven;
- MLA International Bibliography (az 1883-ban alapított *Modern Language Association of America* adatbázisa, az egyik legátfogóbb bibliográfia a nyelvészet és a világirodalom területén: tanulmányköteteket, több mint ötezer folyóiratot illetve kézikönyveket tár fel részletesen);
- Oxford Music Online (korábban Grove Music Online) (zenei adatbázis teljes szövegekkel, gazdag életrajzi anyaggal angol nyelven; az online zenekutatás vezető adatbázisa).

Tesztre készen (az *Akadémiai Kiadó* és az *Idegennyelvi Továbbképző Központ* együttműködésével megjelent nyelvvizsgateszteket feldolgozó program, angol, német és francia nyelven).

A *Scriptum Kiadó* szakszótárai (műszaki, közgazdasági, kereskedelmi és általános szótárak).

*Akadémiai Kiadó Folyóírat*tár (több mint 50 folyóirat érhető el ingyenesen, 1999-ig visszamenőleg, több mint 40 tudományágban).

Akadémiai Elektronikus Könyvtár (általános- és szakszótárgyűjtemény).

NAVA (Nemzeti Audiovizuális Archívum).

Az OIK által finanszírozott adatbázisok:

LLBA (Linguistics and Language Behaviour Abstracts, a világ minden tájáról szemlésző nyelv tudományi bibliográfia);

BDSL (Bibliographie der Deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft, online adatbázis lelté hely megjelöléssel);

GALE Virtual Reference Library (kortárs világirodalom és irodalomtudomány tárgyú e-enciklopédiák).

Igyekszünk minél több teljes szövegű dokumentumot online elérhetővé tenni. Elektronikus gyűjteményünk a „Határtalan Európa” (a Kultúrák találkozása című 2004-es rendezvénysorozat anyagának publikálásával indult. A kiadvány html formátumban érhető el a <http://www.oik.hu/kiadvany/kezdő.htm> URL-ről.

A következő lépcsőt a két évente megjelenő intézményi Évkönyvek elektronikus változatának (PDF) közzététele jelentette (2002, 2004, 2006, 2008) a <http://www.oik.hu/kiadvany/evkonyv.htm> címen.

2008-ban a „Digitális Képkönyvtár” pályázat segítségével megvásároltuk integrált könyvtári rendszerünk elektronikus könyvtári modulját (JADOX), melynek segítségével először a kép dokumentumok feltárását kezdtük meg, majd teljes könyvek digitalizálását is elindítottuk. 2010-ben már a hanganyagok digitális feltöltésének tesztelését végezzük a későbbi komplex szolgáltatások elindításához: <http://opac.oik.hu:7180/jadox/>.

Egyéb szakmai szolgáltatások

Az egyéb szakmai szolgáltatások közé tartoznak az országos szakkönyvtári feladatok, az OIK saját építésű adatbázisai, amelyek a gyűjtemény egyediségéből és a munkatársak tudásából, szakmaszeretetéből erednek. Folyamatosak a magas színvonalú hagyományos szolgáltatások (beiratkozás, kölcsönzés, hosszabbítás, előjegyzés, helyben használat stb.) is.

Az OIK egyik legfontosabb feladata a *nemzetiségi szakkönyvtári feladatok ellátása*, azaz a nemzeti és az etnikai kisebbségekkel foglalkozó dokumentumok gyűjtése, feltárása és szolgáltatása, a nemzetiségi és etnikai gyűjteményt fenntartó könyvtárak koordinációs központjaként dokumentumokkal való ellátásuk, az alapfeladatokhoz tartozó szakirodalmi adatbázisok építése és szolgáltatása, valamint szakirodalmi tájékoztatás és tanácsadás a kisebbségi témakörben. Ennek érdekében a

könyvtár gyűjti, és hozzáférhetővé teszi a 13 hivatalosan elismert magyarországi kisebbség nyelvein született műveket, ezek magyar fordításait, valamint az ezekhez kapcsolódó szekunder irodalmat.

A nemzetiségi és etnikai cikkek adatbázisa (több mint 100 ezer rekord) 1992-ig visszamenőleg tartalmazza

- a magyarországi 13 kisebbséggel kapcsolatos;
- a kisebbségben/emigrációban élő magyarságról szóló;
- a magyarországi zsidósággal kapcsolatos;
- a kisebbségi kérdéskör nemzetközi vonatkozásait tárgyaló (a világ kisebbségeivel, a nemzetközi és helyi szinten zajló társadalmi folyamatokkal kapcsolatos témák);
- a migránsokkal, migráció jelenségével foglalkozó publikációkat.

Előzményei a nyomtatásban megjelent, 1945–1975 közötti időszakot feltáró retrospektív bibliográfiák és az 1985–1991 közötti kurrens bibliográfiák.

Az OIK konzorciumi alapító tagként csatlakozott a HUMANUS tartalomfeltáró szolgáltatáshoz, melyben a kisebbségtudományi terület gondozója.

A könyvtár műfordítás adatbázisa (33 ezer rekord) 1987-től napjainkig tartalmazza:

- a magyar nyelvű folyóiratokban megjelent külföldi szerzők szépirodalmi műveinek fordításait;
- a kortárs külföldi szerzők műveinek első magyar nyelvű fordításait;
- előzetes közléseket a készülő kiadásokból;
- kiadatlan vagy régi fordítások első közlésének, újraközlésének adatait.

Előzményei az 1982–1986 között megjelent nyomtatott bibliográfiák.

2008-tól mindkét adatbázis cikkei tartalmazzák a teljes szövegkapcsolatot, ha az elektronikusan is létező szöveg megfelel a szakmai kritériumoknak. Csak azokat a szövegeket vehetjük figyelembe, amelyek szerzői jogilag tisztázottak, archiváltak, és amelyeket megfelelő formátumban tettek közzé. A feldolgozott forrásdokumentumok bibliográfiai rekordjai tartalmazzák azok elektronikus hozzáférését is.

Országos nemzetiségi dokumentumellátás

Az OIK feladata a 13 hivatalosan elismert kisebbség államilag finanszírozott dokumentum-ellátá-

sának koordinálása. Ebben a munkában partnereink a 19 megyei könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. A Nemzetiségi és Dokumentációs Osztály munkatársai ajánlólistákat tesznek közzé, amelyek tartalmazzák a kisebbségek anyaországában megjelent dokumentumok és a hazai kisebbségek kiadványainak adatait. A partnerkönyvtárak online rendelhetnek és önállóan is vásárolhatnak ezekből. A rendelések alapján munkatársaink beszerzik és eljuttatják a kiadványokat a partnerkönyvtáraknak. A szakmai feladatokon túl a kisebbségek dokumentumellátására rendelkezésre álló évi 5 Mft-os keret teljes adminisztrációját, logisztikáját, elszámolását nagy hozzáértéssel végzik.

A nyelvstúdió szolgáltatásai

Az OIK nyelvstúdiójában 84 nyelv tanulásához található anyagot a látogató (5. ábra). Nyelvoktató dokumentumaink közül – használat szempontjából – a kölcsönözhető nyelvkönyvek és nyelvkönyvcsomagok állnak az érdeklődés élén. A helyben használat is jelentős, hiszen a kézikönyvek, az interaktív nyelvtanító CD-ROM-ok, és egyes nyelvkönyvek is csak helyben használhatók. 2009-ben 28 nyelvet tanultak nyelvstúdióunkban, ennek keretében 655 órát töltöttek nálunk, s ez alatt 1099 dokumentumot használtak.

5. ábra A nyelvstúdió állományából

Zeneműtári szolgáltatások

Az OIK Zeneműtára a hagyományos és az elektronikus szolgáltatások mellett felszereltségével is igyekszik a különböző olvasói igényeket kielégíteni. Lehetőség van itt zenehallgatásra, CD-ROM-ok és DVD-k megtekintésére, nyugodt, elmélyült munkára (akár saját vagy tőlünk kölcsönzött laptoppal) és zongora használatára.

Zenehallgatásra 16 lehallgató hely áll az olvasók rendelkezésére, CD-t és bakelit lemezeket lehet hallgatni. A Zeneműtárban jelenleg két számítógépet használhatnak olvasóink, melyeken önállóan lehet zenét hallgatni, meg lehet nézni a Zeneműtár állományában lévő DVD-ket és ezekről a gépekről érhető el a könyvtár katalógusa, illetve az Oxford Music Online adatbázis. Minden beiratkozott olvasónk gyakorolhat a Yamaha típusú elektromos zongorán néma üzemmódban, fülhallgató segítségével véve igénybe a hangzás ellenőrzéséhez. A szabadpolcokon, tematikus rendben elhelyezett 30 ezres kottaállományból pedig élmény válogatni (6. ábra).

6. ábra CD-k és zenei folyóiratok

Rendhagyó órák, csoportos látogatások

Az OIK rendszeresen fogad könyvtárlátogató csoportokat. Ezek egy része a gyűjteménnyel, az épülettel, a szolgáltatásokkal ismerkedik, mások tematikus illetve idegen nyelvű vezetést igényelnek. A többnyelvű oktatást folytató középiskolák tanárai, diákjai, valamint az egyetemi nyelvi fakultások hallgatói is szívesen látogatnak el hozzánk, hiszen nemcsak egy olyan könyvtárat látnak, amelyben a tanult idegen nyelven eredetiben találnak szak- és szépirodalmat, a nyelvtudás fejlesztését lehetővé tevő nyelvi anyagokat, de autentikus, *idegen nyelvű vezetésben is részesülhetnek*.

Az iskolák rendhagyó órákat tarthatnak a könyvtárban, melyhez előzetes egyeztetést követően könyvtárosi segítséget kapnak (dokumentumok előkészítése, adatbázisok használata stb.) Lehetőség van *kutatás-módszertani foglalkozások* megtartására is.

A Zeneműtár informális képzésként *nyílt órákat* szervez diákoknak, tanároknak és érdeklődőknek; például *Mozart Varázsfuvola* c. operájának áriáin keresztül betekintést nyerhettek az operaénekesek műhelymunkájába, másik alkalommal a zene születéséről és a zeneszerzői munka műhelytitkairól hallhattak (7. ábra).

7. ábra Kulisszák mögött (nyílt óra a Zeneműtárban)

Fajszai Károly eszperantó különgyűjtemény

Fajszai Károly (1911–2004), világhírű eszperantista az 1960-as évektől gyűjtötte az eszperantó nyelvről és irodalomról, illetve általában a mesterséges nyelvekről szóló irodalmat és az ezekhez kapcsolódó dokumentumokat. A gyűjteményt 12 000 kötet könyv, valamint folyóiratok, cikk-kivágatok, képeslapok, fotók és egyéb muzeális-jellegű tárgyi dokumentumok alkotják, melyeknek feldolgozása jelenleg is folyik. A könyvállományról, a feldolgozott dokumentumokról két kötetkatalógus tájékoztat. Ütemterv szerint folyamatosan zajlik a gyűjtemény előre meghatározott részének digitalizálása, elsőként a fotókat és a képeslapokat fogjuk elektronikusan hozzáférhetővé tenni. A különgyűjtemény anyagából rendszeresen rendezünk kiállításokat. Külföldi eszperantisták is gyakran látogatják a gyűjteményt, valamint felajánlásaikkal gazdagítják az OIK eszperantó nyelvű gyűjteményét.

ODR tevékenység

Az OIK a kezdetektől az *Országos Dokumentumellátó Rendszer (ODR) szolgáltató tagkönyvtára*. A könyvtárközi tranzakciók száma évente több mint

ezer. 2009-ben 175 könyvtárral volt kapcsolatunk, 709 dokumentumot kölcsönöztünk, ebből 665 volt eredeti, 36 elektronikus és 8 fénymásolat (a nyelvek sorrendje: angol, német, magyar, orosz, olasz stb., a tranzakciók hatoda zenei dokumentum). *A beérkező könyvtárközi kéréseket legkésőbb másnap teljesítjük.* Az ODR szolgáltatást minden lehetséges módon népszerűsítjük. Kollégáink szóban ajánlják, az ODR plakátok és szórólapok épületünk több pontján megtalálhatók, a honlap nyitóoldalán van az ODR logó, mögötte pedig a bővebb információk és az online kérelmlap. Könyvtárunkban az OKM megbízásából 2009 decemberében ODR ellenőrzést tartott *Koltay Klára*, a *DEENK* főigazgató-helyettese, vizsgálva az OIK szolgáltatásának színvonalát, a nyilvántartásokat, pénzügyi elszámolásokat. Jelentésében elismeréssel írt az itt tapasztaltakról. Szakmai fórumokon partnerkönyvtáraink is elismerik szolgáltatásainkat.

A könyvtár minőségmenedzsmentje

Az OIK 2005-ben kapcsolódott a „*Könyvtári Minőségfejlesztés 21*” projekthez, amelynek célja a minőségmenedzsment-elvek gyakorlati alkalmazásának megvalósítása volt. Erről és a könyvtár által elvégzett munkáról a szakajtó több cikkben is beszámolt, valamint részletesen olvasható „A jó gyakorlat a könyvtári minőségirányítás bevezetéséhez” sorozatcímmel megjelent kötetekben.¹

Az utóbbi két évben elkészült az *OIK stratégiai terve a 2009–2013 közötti időszakra*, (<http://www.oik.hu/stratterv/strattervek.htm>), valamint a *Minőségi Kézikönyv* és a könyvtár *Marketing Stratégiája*. Befejeződött és kiértékelésre került a használói (olvasói, nemzetiségi partneri) és a dolgozói elégedettségmérés. Kísérleti jelleggel megkezdődött a dolgozók munka- és teljesítményértékelését. A vezetői testület által kidolgozott szempontrendszer alapján számszerűsítve értékeltük a munkatársak teljesítményét, ehhez kértük a kollégák önértékelését, valamint személyes beszélgetésre is sor került velük. Tapasztalataink szerint a minőségelvű szemlélet elterjedése *több pozitív irányú változást is elindított* az OIK-ban. Tudatosította a meglévő értékeket, lehetőségeket, és rávilágított arra, hogy ezeket hogyan lehet még célszerűbben hasznosítani. Ugyanakkor folyamatosan új értékek teremtésére, az egyéni és a csoportmunka, valamint a nyújtott szolgáltatás tökéletesítésére ösztönöz. A feladatok végrehajtásakor végzett csapatmunka javította az osztályok közötti kapcsolatot és a kommunikációt. Álljon itt erre egy példa! A minő-

ségelvű szemlélet kialakulása nélkül nem lehetne ilyen sikeres a *behajtásra átadott olvasói tartozások kezelése*, mely több osztály összefogásával végzett feladat. Bár a felszólítást külső követeléskezelő cég végzi, a szabályozott folyamatban részt vesznek nemcsak az Olvasószolgálat és a Zene-műtár munkatársai (adatok szolgáltatása, pontosítása, folyamatos jelentése a behajtó cégnek, a visszahozott dokumentumok adminisztrációja; a felszólított olvasók problémáinak, indulatainak kezelése; napi jelentés küldése; a vitás és kérdéses esetek nyilvántartásaink szerinti adatokkal történő alátámasztása; statisztikák készítése), hanem a nyelvi referensek (elvesztett könyvek kártérítésének vagy pótlásának meghatározása), az Informatika, a Gazdasági osztály, a Gondnokság (érdeklődő, néha ingerült olvasók „kezelése”) egyaránt. A behajtó cég tevékenységének is köszönhetően eddig csaknem *800 dokumentum került vissza és 6 millió forint bevétel keletkezett.*

Évek óta kiemelten fontos terület a fogyatékkal élők könyvtári ellátásának állandó javítása, vagyis az *esélyteremtés, például a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségével együttműködésben (8. ábra).*

8. ábra A SINOSZ programjai az OIK-ban

Már az OIK első stratégiai tervének mellékletét képezte a „Munkanyag az Országos Idegennyelvű Könyvtár tényleges akadálymentességének kialakításához” című dokumentum. A 2009–2013 évi stratégiának is része az akadálymentesítés folytatása. Az akadálymentesítés eszméjét, szemléletét követve a lehetséges átalakítások, szolgáltatásbővítések tételesen a könyvtár akadálymentesítési stratégiájában lettek publikálva 2008-ban. *Munkatársunk jelnyelvi tolmács és esélyegyenlő-*

ségi referenciái képzésben is részt vett. Az épületen eddig elvégzett átalakítások eredményeképpen a szolgáltatásba bevont tereket részlegesen akadálymentesnek tekinthetjük. Az intézményben történő közlekedés és a szakkönyvtár szolgáltatásainak komfortosabb, biztonságosabb használatához, önálló igénybevételéhez további beruházások szükségesek, s ezek megvalósításához a sikeres KMOP 4.4.2 pályázat 20 MFt összege segít hozzá.

Marketing és PR tevékenység, rendezvények

Az OIK nem csak várja, hogy a felhasználók megtalálják, hanem aktívan tesz is azért, hogy elérje a lehetséges olvasókat. Kollégáink számos rendezvényre „települtek ki”, hogy kedvezményes helyszíni beiratkozást ajánlva, szórólapokkal, prospektusokkal, egyéb reklámanyagokkal minél több emberrel ismertessék meg és népszerűsítsék az intézményt. (ELTE Könyvtári Nap két alkalommal, ELTE Bölcsész Napok, Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola és Gimnázium, Oktatás Hete, 2010. évi Nyelvpárádé, Európai Nyelvi Kóktélpár a Gödörben, Európa Pont megnyitója a Millenárison, 9. ábra.) Fontos az OIK egységes megjelenése a különféle propagandaanyagokon. Van magyar, angol, német és orosz nyelvű könyvtárismertető leporelló, hétféle szolgáltatásismertető szórólap (pl. az *Akadálymentesen* című fekete-fehér, jól olvasható), plakát, egységes meghívó, könyvjelző, toll, emblémás hőkötet mappá, a munkatársak két nyelvű névjegye és az „OIK – mert megérdemlem!” feliratú póló.

9. ábra A Millenárison

A minőségbiztosítási munka részeként *feltérképeztük partnereinket*, s a Microsoft Outlook levelező-

rendszer névjegykártyáin tartjuk nyilván őket, szervezeti egységenként, rendezvényenként (a protokollmappában összesítve is). A folyamatosan frissített lista lehetőséget nyújt a célzott tájékoztatásra, a megfelelő felhasználói csoportok kiválasztására.

Az OIK nagy gondot fordít arra, hogy olvasóit, *használoit minél többféle módon, minél több csatornán keresztül tájékoztassa*. A könyvtár működéssel, nyitva tartásával, szolgáltatásaival kapcsolatos változásokról, rendezvényeinkről, aktuális eseményekről a bejáratnál elhelyezett üzenőfalon, plakátokon, szórólapokon, honlapunkon, blogunkon, a Facebookon és személyesen is nyújtunk tájékoztatást. Közérdekű eseményekről (rendkívüli zárva/nyitva tartás, nyári nyitva tartás, áramszünet stb.) minden e-mail címmel rendelkező felhasználónkat értesítjük.

Büszkék vagyunk arra, hogy *a web 2.0-s szolgáltatások terén az OIK országosan is az élen jár*. 2008 júniusa óta ott vagyunk az iWiW-en, 2010 tavasza óta a Facebookon, ahol rajongóink száma már több mint 700. Itt az olvasókkal való kommunikáció, interakció is egyszerűbb, hatékonyabb. A rendezvényekről ún. eseményt lehet létrehozni, s ilyen módon is látogatásra invitálni olvasóinkat.

Az olvasók még könnyebb eligazodását, érdekes, színes hírekkel való tájékoztatását tűzte ki célul az OIK 2007 októberében elindult blogja, a Kávészünet: <http://oik.klog.hu/>. A blog a honlapnál jóval személyesebb hangvételű, ahol a kollégák beszámolhatnak az intézmény különféle rendezvényeiről. Programokat, olvasmányokat ajánlhatnak, hírt adhatnak új dokumentumok beszerzéséről, megemlékezhetnek évfordulókról stb. A blog természeténél fogva sokszínű és változatos, ahol a könyvtár több munkatársa is rendszeresen közöl hosszabb-rövidebb anyagokat, s emellett az olvasóknak is lehetőségük van kommentek hozzáfűzésére, kérdések feltevésére.

2008 januárjától az olvasók széles körét érintő információkról havi rendszerességgel megjelenő online tájékoztatót, *Hírlevelet* készítünk, melyben hírek, események, újdonságok, irodalmi és zenei évfordulók, lezajlott és várható rendezvények, hasznos linkek találhatók.

Mindezeket jól kiegészíti *a könyvtár Picasa fotóalbuma*, <http://picasaweb.google.hu/idegennyelvu>, hogy a szöveges tájékoztatás mellől a képek se

maradjanak el. A több mint 40 albumnyi anyag változatos képet fest a könyvtár mindennapjairól.

Nemcsak népszerűsíteni kell a könyvtárat, hanem fontos a *meglévő használók* magas színvonalú, segítőkész *kiszolgálása*. Célunk, hogy érezze jól magát nálunk az olvasó. A ruhatárban kisebb vagy nagyobb zárható szekrények közül választhatnak, vagy a ruhatárosra bízzák kabátjukat, táskájukat. Mivel azonban már a könyvtárlátogatás is egyre több eszközt igényel, több kötet könyv, számos CD összegyűjtéséhez füles műanyag kosárkát, illetve szükség szerint a nagyobb eszközök (pl. laptop) számára vászon táskát használhatnak ingyenesen. A földszinten „üzenő szigetet” hoztunk létre, „üzenő fal” ad lehetőséget vendégeinknek magánszolgáltatások (pl. nyelvóra) és számunkra fontos információk közlésére, illetve egy másik táblán tájékoztatunk az intézmény és egyéb együttműködő szervezetek aktuális programjairól. A ruhatár mellett fedett, őrzött *kerékpártárolót* használhatnak, a mozgásukban korlátozottaknak *kerekesszéket* tudunk adni.

Az OIK soknyelvű, sokféle kultúrát reprezentáló gyűjteményét fejleszteni, kulturális rendezvényeket szervezni partnerek nélkül elképzelhetetlen. *Partnerkapcsolataink kiválóak és szerteágazók*: nagykövetségek, a budapesti kulturális intézetek, könyvári szervezetek (IKSZ, MKE, KTE), könyvtárak, kisebbségi szervezetek, nemzetiségi önkormányzatok, a fogyatékossgal élők szervezetei (SINOSZ, MEOSZ), könyv- és folyóirat-kiadók,

művészeti szervezetek (Műfordítók Egyesülete, Wagner Társaság, Liszt Társaság), oktatási intézmények, egyetemi tanszékek, kéttannyelvű, nyelv- és zenetagozatos középiskolák, zenei szakiskolák.

Rendezvényeink igen sokszínűek. A programok kapcsolódnak *országos szakmai és kulturális projektekhez* (Összefogás, Internet Fiesta, Magyar Tudomány Ünnepe, Erkel-év, Liszt-év), *nemzetközi felhívásokhoz* (Nyelvek Európai Napja, Kultúrák Közötti Párbeszéd Európai Éve, Chopin-év), *évfordulókhoz, aktualitásokhoz*, de egyéni ötletek, kívülről jövő felkérések ugyanúgy helyet kapnak közöttük. Évente 60-75 rendezvényt tartunk. A 2009–2010-es időszak legsikeresebb konferenciái, előadásai az alábbiak voltak: Másként! Művészetterápiák könyvtári alkalmazása (2009), On-line gyűjtemények szervezése és kezelésük (2009), Állj ki a diszkrimináció ellen! – kerekasztal-beszélgetés (2009), Kevésbé használt nyelvek helyzete a V4-ek országaiban (2010) – nemzetközi konferencia a *Visegrádi Alap* támogatásával.

A rendezvénysorozatok közül kiemelésre méltó az *Alkotó könyvtáros (10. ábra)* (az MKE-vel közösen 2006 óta 11 alkalommal), az *OIK Nyílt napja a Nyelvek Európai Napján* (2011-ben már a hetedik), a *Mulandóság és halhatatlanság* (olyan kiválóságokkal, mint *Géher István, Nádasdy Ádám, Kappanyos András* és mások) valamint biblio-terápiás sorozatunk, a *műKINCSvadászát*, mely havi rendszerességgel jelentkezik.

10. ábra Alkotó könyvtárosok

2009-ben indult „A középszert még érinteni sem óhajtanám” – *Fryderyk Chopin* története c. vándorkiállítás, mely a *Nemzetközi Chopin Év* keretében a varsói *Nemzeti Fryderyk Chopin Intézet és Múzeum* és könyvtárunk több éves munkája nyomán jött létre. A vándorkiállítás anyagát a Chopin Intézet munkatársai készítették (a magyar vonatkozó részt *Sárközi Andrea*, a Zeneműtár vezetője állította össze) és az OIK-nak ajándékozták, valamint 28 db, több százezer forint értékű Chopin faksimile kotta is állományunkat gazdagítja. A szervező munkában és a lebonyolításban részt vett a budapesti *Lengyel Intézet*, három megyei könyvtár és a budapesti *Lengyel Ház* is. A kiállítást 2009. október 16-án nyitottuk meg az OIK-ban, ezt követően a debreceni *Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központban*, a szegedi *Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárban*, a győri *Kisfaludy Károly Megyei Könyvtárban*, a szolnoki *Aba Novák Kulturális Központban*, a budapesti *Lengyel Házban*, a követségi lengyel iskolában, a Pécsi Tudásközpontban, a *Művészetek Palotájában* és az egri *Gárdonyi Géza Színházban* láthatta a közönség.

A különféle programokon keresztül a könyvtár folyamatos párbeszédet tart fenn környezetével, bővül kapcsolatrendszere és növekszik ismertsége. A rendezvényekkel intézményünk szeretne a kultúrák találkozásának élő színterévé válni és megismertetni látogatóit a világ kulturális sokszínűségével, itt a Belváros szívében.

Megvalósítás alatt lévő pályázatok

TÁMOP-3.2.4/08/1/ KMR pályázat

„Több szólamban – Az Országos Idegennyelvű Könyvtár nemzetiségi és zenei szolgáltatásainak fejlesztése” – 19 367 770,-Ft.

Ennek keretében az OIK új portálján *nemzetiségi és zenei alportál* lesz kialakítva, melyen a könyvtárral kapcsolatos információk elérhetőek lesznek a 13 magyarországi nemzetiség nyelvén (bolgár, görög, horvát, lengyel, lovári, német, örmény, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén, ukrán). Létrejön a „Kérdezd a könyvtárost anyanyelveden” szolgáltatás; a beérkező kérdéseket az OIK nemzetiségi nyelvi referensei válaszolják meg 9 nyelven (bolgár, görög, horvát, lengyel, német, román, szerb, szlovák, szlovén). A szolgáltatás lehetővé teszi a nemzetiségek számára az anyanyelven való tájékozódást és információszerzést, elmond-

hatjuk, hogy létrehoztunk egy anyanyelv-használati alkalmat, lehetőséget. A *zenei alportál* információit öt világnyelven is elérhetőek lesznek (angol, német, francia, olasz, orosz). A portálok koncepciója elkészült, a tartalomfeltöltés folyamatban van.

A pályázat keretében megvalósulnak fontos *adatbázis- és katalógusbővítések* a nemzetiségi cikkadatbázisban és a zenei területen, *angol szaknyelvi és lovári nyelvi képzésben vesz részt egy-egy munkatársunk, korszerűsítjük a kölcsönző tér bútorzatát*. Emellett folyamatos a könyvtári szolgáltatások népszerűsítését és az olvasáskultúra fejlesztését célzó programok szervezése; középiskolás csoportokat fogadunk és a pályázat lehetőséget nyújt a nemzetiségi oktatási intézményekkel és civil szervezetekkel való hálózatépítésre. 2010 őszén *intenzív PR kampány* (TV, rádiók, sajtó, metróplakátok, online játék stb.) zajlott a könyvtár és a szolgáltatások népszerűsítése érdekében.

KMOP 4.4.2 / 09-2010-0001

„Komplex akadálymentesítés az Országos Idegennyelvű Könyvtárban” – 22 308 753,- Ft.

Pályázatunkban – a kiírással és az érintettek (SINOSZ, Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége = MVGYOSZ, Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége = MEOSZ) javaslataival összhangban – az intézmény komplex akadálymentesítését tűztük ki célul, a lehető legtöbb akadály elhárításával. Így az épületbe történő bejutáshoz szükséges akadálymentes parkolótól indulva (rámpaszögcsökkentés, automata ajtó, világítás) a tájékoztató rendszereken át (feliratok, honlap) az épületen belüli közlekedés akadálymentessé tételéig (hangos térkép, ajtók akadálymentesítése, lépcsők jelzése, akadálymentes mosdó kialakítása, vezető vonalak, hang modul a lifthez, induktív hurkok) szerepelnek a megvalósítandó célok között. Ezekon kívül az infokommunikációs akadálymentesítés részeként a honlap akadálymentes változata mellett olyan számítógépek beszerzése is részei a projektnek, amelyen célszoftverek teszik lehetővé az információkhoz való akadálymentes hozzáférést (képernyő felolvasó-, nagyító szoftverek – Jaws, Magic).

Az elmúlt évek pályázati eredményei

Soknyelvű Európa: az Európai Unió kis nyelveinek tanulását segítő idegennyelvű dokumentumok beszerzése c. *NKA egyedi* pályázat. Az elnyert 2,5

millió forintból az Európai Unió kis nyelveinek (bolgár, cseh, észt, lett, litván, ír, görög, portugál, olasz, dán, svéd, holland, magyar és magyar jelnyelv) legfrissebb nyelvkönyveit, hangoskönyveket, CD-, DVD-ROM-okat, magasabb szinten könnyített olvasmányokat, a legmodernebb hanghordozókat sikerült beszerezni. http://www.oik.hu/egyeb_esemenyek/nka/Nka_egyedi_palyazat_2010.htm

A **Nemzetközi Visegrádi Alap** 3524 eurós támogatásával valósult meg 2010. február 24-én a „Kevésbé használt nyelvek helyzete a Visegrádi Négyek országaiban” c. nemzetközi konferencia, melynek előadásai kötetben is megjelentek.

Az OIK működését segítő civil szervezetek

Nagy örömet jelent, hogy 2008-ban két civil szervezet jött létre az OIK céljainak támogatására. A „Hogy az idegen nyelv ne legyen idegen!” Alapítványt egy a könyvtárunkhoz közel álló személy hozta létre, kuratóriumában több neves személy is részt vesz. A szervezet 2009-től sikeres pályázatokat nyújt be saját működésére és az OIK céljaira. Segítségükkel bővült hangoskönyv-gyűjteményünk és a Nyelvek Európai Napja programjait is támogatták. A **KÖNYV(tár)TÁMASZ Egyesület – az OIK Baráti Köre** 2007-ben azért alakult, hogy mozgósítsa a könyvtár iránt elkötelezett embereket, és összefogásukkal támogassa az intézményt. Az egyesület rendezvényekkel járul hozzá a könyvtár minél jobb megismertetéséhez, elismertetéséhez. A szervezeten belül külön szekció a Zeneműtárat támogatók köre, akik adományokat gyűjtöttek opera DVD-k vásárlására. Mindkét civil szervezet több pályázati támogatást nyert el.

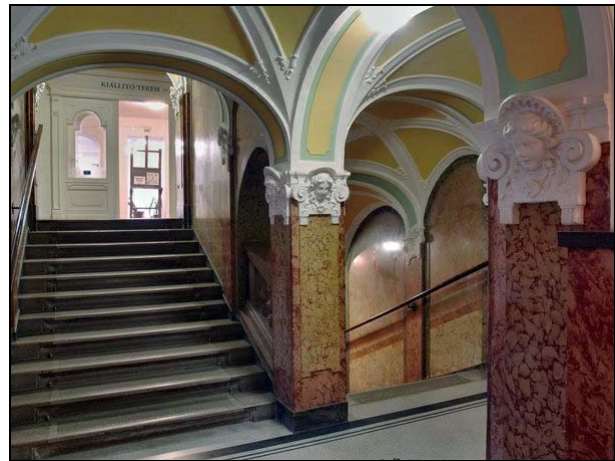
Elismerések

Az elismerés nemcsak akkor fontos, ha mi kapjuk, mi is kifejezzük elismerésünket olvasóinknak. Ezzel a céllal alapítottuk meg „Az év olvasója az Országos Idegennyelvű Könyvtárban” díjat, amely első ízben 2009-ben került kiosztásra.

Folyamatosan törekszünk az intézményen belüli kiemelkedő teljesítmények elismerésére, ezért 2005-ben megalapítottuk „Az év dolgozója” díjat, amelyet a munkatársak titkos, kétfordulós szavazásának eredményeként osztunk ki minden év decemberében. Az elismerő oklevél mellé a mindenkor minimálbér négyszeresének megfelelő

pénzjutalom is jár: <http://www.oik.hu/elismeresek/elismeresek.htm>.

Nagy öröm és elismerés volt „Az Év könyvtára 2010” cím elnyerése, de nagy felelősség is; folyamatosan fejleszteni, fejlődni, napról-napra bizonyítani, hogy a legjobbak közé tartozunk. A legnagyobb elismerés azonban mégis „a minél több elégedett olvasó” (idézet Küldetésnyilatkozatunkból) (11. ábra).

11. ábra Ódon falak között

Irodalom, jegyzetek

- ¹ http://www.oik.hu/egyeb_esemenyek/evkonyvtara2010/evkonyvtara2010_koszonet.htm
- ² Balácsi Julianna, Földi Tamás, Heinczné Oszkai Judit, Horváth István, Kanta Krisztina, Kocsis Zsivka, Kónya Balázné, Kovács Tamás, Linzenbold Tivadarné, Madarász Katalin, Molnár Szilvia, Nagy Imréné, Nagy Erzsébet, Osztrozics Katalin, Pancsosz Alexandra, Papp Anna Mária, Radnai Margit, Sárközi Andrea, Sármezeyné Tibay Klára, Sóron Ildikó, Villányi Alexandra, Virág Bognár Ágota
- ³ SKALICZKI Judit: Az első lépésektől a könyvtár stratégiai tervének elkészítéséig. Budapest, Könyvtári Intézet, 2007.
VIDRA SZABÓ Ferenc: Könyvtári partnerkapcsolatok, kommunikációs kérdések. Budapest, Könyvtári Intézet, 2008.

Beérkezett: 2011. II. 6-án.

